

REPERTORIUM VAN TIJDSCHRIFTLITERATUUR OP HET GEBIED VAN ACCOUNTANCY EN BEDRIJFSHUISHOUDKUNDE

*Samengesteld door de Stichting voor
Economisch Onderzoek der Universiteit
van Amsterdam, redactie: Mevr. Dra E.
Hijmans*

A. ACCOUNTANCY

II. HET ACCOUNTANTSBEROEP

De accountants tegenover de Wet op de Bedrijfsrevisoren

Paris, M. — Nadat op 20 April 1950 het Nationaal College der Accountants van België tot stand was gekomen — een overkoepelende organisatie die alle accountants van België wil samenbrengen — werd in October 1950 het Nationaal Verdedigingscomité van de Stand van Accountants opgericht. Dit verdedigingscomité had tot taak de strijd te voeren tegen het aanhangige wetsontwerp op de Bedrijfsrevisoren. Het instituut van Bedrijfsrevisoren vormt voor de accountants een buitengewoon groot gevaar. In verschillende wetsontwerpen worden opdrachten voor de revisoren voorzien. Zo het ontwerp van wet betreffende de ondernemingsraden en dat betreffende de boekhouding in de ondernemingen. In het eerste wetsontwerp wordt voorzien, dat de verslagen en bescheiden die aan de ondernemingsraden dienen te worden overgelegd juist en volledig worden verklaard door een Revisor; het tweede wetsontwerp opent de mogelijkheid dat aan door de Koning aan te wijzen categorieën van ondernemingen de verplichting wordt opgelegd, om de jaarlijkse rekeningen en andere boekhoudstaten waarvan de opstelling voorgeschreven wordt, aan een door elke onderneming vrij gekozen ondernemingsrevisor ter controle voor te leggen.

Er zal hiermede een beroep geschapen worden, dat vrij genoemd wordt, maar niet vrij zal zijn. De aard der opdrachten, de beperking ervan en de bestemming maken dit onmogelijk. Het nieuwe corps zal in feite bestaan uit controleurs die eventueel moeten waken voor de juistheid van de op de balans opgenomen gegevens, maar hoofdzakelijk er voor moeten zorgen, dat de statistische gegevens die naar een centraal organisme moeten worden overgebracht, zo eenvormig en zo juist mogelijk zijn. Het meest merkwaardige is wel, dat men een stelsel heeft uitgedacht van controleurs wier bevindingen ertoe kunnen leiden, dat het bedrijf dat hen betaalt zwaar wordt gestraft, terwijl dit bedrijf vrij is in de toekomst van deze functionaris gebruik te maken of zich tot een ander te wenden. Verder zal de Bedrijfsrevisor enkel boekhoudingen mogen nazien en de juistheid ervan waarmerken doch is het hun verboden raad te geven of op andere wijze hulp te verlenen, noch mag hij verbeteringen aanbrengen. Hij kan dus wel zeggen dat hij met de verslaglegging niet accoord gaat, maar over wat er gedaan moet worden mag hij zich niet uitspreken. Derhalve kan zijn werk nooit constructief zijn.

Schrijver gaat de ondoelmatigheid van deze conceptie uitvoerig na en bespreekt tevens de in het parlement gevoerde debatten en de vraag, wat de accountants in deze kwestie verder te doen staat.

A II - 4 *Inlichtingsbulletin Belgische Kamer der Rekenplichtigen, 25 Mei 1952*

IV. LEER VAN DE CONTROLE

Standard audit working papers

Parry, C. T. — In dit artikel wordt de inrichting van het contrôle-dossier besproken waarin naast de vaste aantekeningen, het contrôle-programma en een lijst van ontbrekende stukken, een belangrijke plaats wordt ingeruimd voor een lijst met vragen en antwoorden. Deze laatste bevat eerst een aantal vragen van algemene aard, gevolgd door een „internal check questionnaire” met circa 150 vragen betreffende de verschillende onderdelen van de controle. De assistenten moeten deze vragen beantwoorden met „ja”, „neen” of „niet van toepassing”, aan de hand waarvan de accountant zich zeer snel een beeld van de toestand kan vormen.

A IV - 4 *The Accountants' Journal (New Zealand) Januari 1952*

B. BEDRIJFSHUISHOUDKUNDE

a. ALGEMENE BEDRIJFSHUISHOUDKUNDE

III. WAARNEMINGSMIDDELEN

Développements récents du contrôle de la qualité

Desmond, D. J. — De algemeen aanvaarde definitie van kwaliteitscontrole is: het geheel van methoden die het mogelijk maken de kwaliteit van ieder gefabriceerd artikel na te gaan. Dit houdt in Engeland in de steekproefsgewijze controle en het gebruiken van controlekaarten. In Nederland, Frankrijk en de U.S.A. maakt men hierbij nog in sterker mate gebruik van statistische methoden.

In de U.S.A. vat men het begrip ruimer op en worden de wiskundige statistiek, de typisatie en normalisatie, het marktonderzoek en de reacties van de consumenten mede in het onderzoek begrepen.

Schrijver behandelt de verschillende wijzen waarop de controle geschiedt in diverse industrieën, o.a. van elektrische apparaten, lampen, vliegtuigen en steenfabrieken, waarbij hij tevens nagaat welke factoren de afwijkingen ten aanzien van de kwaliteit en de afmetingen veroorzaken en ook waardoor de marges bepaald worden. Ook de ontwikkeling in een aantal landen wordt kort geschetst.

Besproken wordt verder hoe de kosten van de kwaliteitscontrole in verband met het te bereiken resultaat zo klein mogelijk kunnen worden gehouden. Naast economische overwegingen spelen ook niet-economische motieven een rol, zoals de tevredenheid van de afnemer en de reputatie van de firma. Het doel van de controle is uiteindelijk om de afnemer vertrouwen te geven in het artikel.

In U.S.A. bestaat veelal de functie van ingenieur van de kwaliteitscontrole. Ook in Engeland begint men dit na te volgen.

B a III - 2

Organisation Scientifique Maart 1952

IV. LEER VAN DE KOSTPRIJS EN DE PRIJSVORMING

Ertragssteuern in der Kostenrechnung der privat wirtschaftlichen Unternehmung

Zangger, Erie Th. — Door de leiders van bedrijven wordt er veelal op gewezen, dat de toenemende belastingdruk de productiekosten op een gevaarlijke wijze verhoogt. De theoreticus wordt door deze klaagliederen niet al te zeer beroerd, want hij heeft geleerd, dat de belastingen op de winst geen kostenbestanddeel vormen. Is deze theorie echter houdbaar of niet?

Schrijver betoogt dat het doelmatig is een deel van de verschuldigde belasting in de kostprijs op te nemen, n.l. die over het vermogen en die over de rente van het eigen vermogen. Het laatste omdat anders obligatiehouders in een relatief gunstiger positie komen te staan dan de aandeelhouders. Deze zienswijze wordt nader uitgewerkt en met een voorbeeld toegelicht.

B a IV - 7

Industrielle Organisation 1952 - No. 4

V. LEER VAN DE FINANCIERING

Het volgtijdelijk prijsrisico en de termijnhandel

Wopkes, H. M. — Dit artikel bevat een beschouwing over de zienswijze van Prof. Dr J. L. Mey Jr, dat dekking op de termijnmarkt gevaren meebrengt voor de liquiditeit van de bedrijfshuishouding en het standpunt van de heer P. J. Potgieser¹⁾ dat het streven naar uitschakeling van de volgtijdelijke prijsrisico's een ernstig risico van speculatieve aard schept. In zijn aan de hand van enige voorbeelden toegelichte bespreking gaat schrijver ervan uit, dat reële transactie en termijnaffaire onverbreekelijk met elkaar zijn verbonden, aangezien het doel van de laatste is, zich te verzekeren van de vervangingsprijs op het moment van de ruil. Deze zienswijze voert tot de conclusie dat de liquiditeit, zoals deze behoort te zijn op grond van de normatieve theorie, bij hedging juist wordt bereikt en geen risico van speculatieve aard ontstaat. Juist bij het achterwege laten van hedging kan de bedrijfshuishouding met liquiditeitsmoeilikheden te kampen krijgen.

B a V - 7

Maandblad voor Accountancy en Bedrijfshuishoudkunde Mei 1952

¹⁾ Men zie: P. J. Potgieser — *Een kritische aantekening bij de theorie t.a.v. de uitschakeling van de volgtijdelijke prijsrisico's* in Maandblad voor Bedrijfsadministratie van Dec. 1950, opgenomen in M.A.B. Repertorium Maart 1951, pag. 132.

VI. LEER VAN DE ORGANISATIE

How centralized planning and control can cut clerical and production costs

Hampshire, J. C. — Om de productie zo efficiënt mogelijk te organiseren moet het toezichhoudende personeel ontlast worden van werkzaamheden, welke verband houden met werkvoorbereiding, planning en voortgangscontrole, om zich zodoende ten volle te kunnen wijden aan de eigenlijke taak. Dit kan men bereiken door centralisatie van bovenbedoelde werkzaamheden in één afdeling. Daarnaast is het van belang te zorgen voor een goede materiaalvoorziening, een economische bezetting van de werktuigen en een goede indeling in de tijd. Er moet naar gestreefd worden met het minimum aan krachten voor het planningwerk te volstaan.

Bij dit alles kan met succes gebruik gemaakt worden van hectografisch vervaardigde formulieren. Van iedere order wordt een master vervaardigd, waarvan een afdruk gezonden wordt aan de materiaal- en aan de tijdplanningafdeling die hierop aantekeningen welke materialen nodig zijn, welke bewerkingen moeten geschieden en door welke machines en wanneer de verschillende onderdelen gereed moeten zijn.

Deze aantekeningen worden overgenomen op het master, waarna met behulp van voorgedrukte formulieren alle benodigde bescheiden worden vervaardigd. Zo o.a. de orderbevestiging, werkbriefjes, vrachtbrieven en paklijsten. Aan de hand van deze bescheiden kunnen de opzichters en de verzendafdeling controle uitoefenen.

B a VI - 13

Factory Management and Maintenance Februari 1952

Von der Rationalisierung zur Produktivität

Haan, H. von — Zoals na de eerste wereldoorlog het begrip „Scientific Management” van Amerika naar Europa overkwam, zo is dit thans het geval met het begrip „Productivity”. Beiden brachten geheel nieuwe theorieën, praktijken, middelen en methoden welke het geheim van de verwonderlijke economische prestaties van Amerika vormden.

Zowel het begrip „Scientific Management” als „Productivity” zijn zeer veel omvattend en in de literatuur vindt men vele meningen en definities. Wat het laatste begrip betreft heeft de zich met deze problemen bezig houdende commissie der O.E.E.C. de volgende definities gegeven.

„Productivité, sans autre qualification, signifie Productivité du Travail” en

„La productivité du travail est le quotient de la production par la durée du travail”.

Komt men nu echter niet op het oude gebied van kengetallen, waaraan in de periode tussen de wereldoorlogen reeds zo veel aandacht is besteed? Het kenmerkende verschil is, dat de meting slechts een voorfase is, een uitgangspunt voor maatregelen om de productiviteit op te voeren. En bij die opvoering doet als geheel nieuw element de moderne Amerikaanse zaken- en sociaal-philosophie haar intrede. Ook in de periode tussen de beide wereldoorlogen heeft men wel in de „human relations” een factor van de echte rationalisering gezien, maar de tijden en mensen waren toen nog niet rijp voor consequente toepassing. En alleen als men hiermede rekening houdt kan de rationalisering een werkelijk heilzaam middel zijn om te komen tot het doel: een grotere productiviteit.

B a VI - 13

Industrielle Organisation, 1952 — No. 4

Méthodes de travail et rendement des chefs d'entreprises

Carlson, Sune — Dit artikel geeft het rapport dat aangeboden is aan het IXe Congrès International de l'Organisation Scientifique door het Zweedse nationale comité voor wetenschappelijke organisatie. Het behandelt de studie van de administratieve problemen rondom de bevoegdheden van de leider van een onderneming en zijn werkmethode. Zijn voornaamste taak is dat hij de activiteit van het hogere personeel van zijn bedrijf moet richten. Daarvoor moet hij beslissen wat er gedaan moet worden. Hij moet de structurele organisatie beschermen en ontwikkelen met het oog op de financiële aspecten, de technische uitrusting, zijn personeelsbronnen en de relaties met de buitenwereld. Het werk van de leider van een onderneming is intellectuele arbeid, hij moet daarom vóór alles feeling hebben voor de toestand, en bekwaamheid om gebeurtenissen tegemoet te treden, waarvoor hij voor een groot deel steunt op zijn gezonde verstand, intuïtie en ervaring. We beschikken niet over de middelen om het rendement van de arbeid van de leider te meten. Dit hangt af van de speciale omstandigheden waarin hij geplaatst is. Veel hangt af van de manier waarop hij zijn tijd verdeelt over de verschillende functies. Men moet in aanmerking nemen: de plaats waar het werk wordt uitgevoerd; de mensen en instellingen waarmee hij in relatie staat; de middelen van communicatie met zijn relaties; de aard van de problemen die hij voorgelegd krijgt en de soort maatregelen die hij neemt om deze problemen op te lossen. Het doel van het

rapport is niet advies te geven aan de leiders van ondernemingen, maar om het probleem duidelijk te stellen.

Ba VI - 16

Organisation Scientifique, Januari 1952

Industrial Accountancy

Craig, John S. — In dit artikel — een weergave van een lezing voor studenten in de accountancy — wordt een uiteenzetting gegeven van de taak en de daarvoor vereiste instelling van accountants die in het industriële bedrijf een werkring zoeken. Er wordt de nadruk op gelegd dat de administrateur als eerste taak heeft de leiding te voorzien van gegevens waarop de bedrijfspolitiek gebaseerd kan worden. Daarvoor is vóór alles nodig dat de cijfers tijdig beschikbaar zijn. Gezien het doel is absolute nauwkeurigheid veelal geen vereiste, voor ieder geval moet dat afzonderlijk nagegaan worden, waarbij soms een benadering op £ 100.000,— reeds voldoende kan zijn. Verder dient hij ervoor te zorgen, dat de benodigde gegevens op zodanige wijze verstrekt worden, dat de leiding daar zonder meer haar conclusies uit kan trekken. De gebruikelijke vorm waarin de resultaten worden samengevat is hiertoe in de meeste gevallen niet geschikt, daar de verschillende posten veelal de resultante zijn van verschillende factoren, zoals b.v. minder materiaal-verbruik maar gestegen prijzen e.d. De accountant moet dan beslissen welke analyse nodig is, voor deze gegevens aan de leiding verstrekt kunnen worden. Wil deze analyse werkelijk de essentiële punten bloot leggen, dan is het nodig dat de administratieve functionaris het bedrijf en de problemen waar de verschillende functionarissen mee te maken hebben terdege kent.

Ba VI - 17

The Accountants' Magazine (Scotland) Februari 1952

A new industrial revolution

Hier wordt gewezen op de zeer grote mogelijkheden welke worden geboden door de nieuwe vol-automatische machines, waarvan er enkele in de Verenigde Staten in werking zijn. Deze zijn niet onderworpen aan beperkingen wat betreft afmeting van werkstukken of veelheid van te verrichten bewerkingen. Veranderingen in de vorm van het product of in de bewerking kunnen tot stand worden gebracht zonder extra storing in het productieproces, en de besparingen welke kunnen worden bereikt, zijn van groot belang.

Ba VI - 19

Machinery, Vol. 80, 10-1-1952

Tackling the labour shortage

Dyer, Ph. F. — In de tegenwoordige tijd wordt aan de regeringen de eis gesteld te streven naar „full-employment”. Dientengevolge zal het bedrijfsleven — ondanks de tijdelijke golf van werkloosheid — bij voortduring aan de arbeidsvoorziening veel aandacht moeten schenken. Er bestaan slechts twee mogelijkheden om in een tekort aan arbeidskrachten te voorzien: het aannemen van meer arbeiders en het opvoeren van de prestaties per te werk gestelde.

Wat het eerste probleem betreft, de belangrijkste bron van nieuwe arbeid is de jeugd die de school verlaat. In verband met de vraag hoe deze aan te trekken is van belang dat bij een onderzoek aan het licht kwam, dat in 40% van de gevallen het advies van ouders en opvoeders beslissend was, terwijl voor het overige — 60% — de jongelui zelf hun weg zochten. Verder bleek bij de beslissing in 50% van de gevallen de persoonlijke interesse de doorslaggevende factor te zijn. Voor de te voeren politiek is het van belang met deze uitkomsten rekening te houden.

Daarnaast kunnen de volgende bronnen van arbeid van belang zijn: plattelandsbevolking; buitenlandse arbeiders; gehuwde vrouwen; thuiswerkers; invaliden; ouderen; tijdelijke krachten (studenten e.d.). Ieder van deze groepen stelt bepaalde eisen aan de organisatie, maar als de hieraan verbonden problemen voldoende onder ogen gezien worden, kunnen zij een waardevolle bijdrage tot het productieproces leveren.

Ba VI — 24

Business, Maart 1952

VII. LEER VAN DE ARBEIDSVOORWAARDEN

De waarde van intellectuele- en leidinggevende arbeid

Wetering, Ing. J. M. van de — In Amerika is een onderzoek ingesteld naar de verhouding tussen het gemiddeld inkomen en de koopkracht. Het bleek dat bij de hoogste salarisgroepen het gemiddelde inkomen het minst gestegen is. Het gemiddeld inkomen van de topleiders was \$ 59.300. d.i. 35% meer dan in 1939. De volgende groep had een gemiddeld inkomen van \$ 15.200. Dit was met 45% gestegen. Bij de

groep van \$ 5500. bedroeg de stijging 83% en bij die van \$ 3400 106% t.o.v. 1939. De koopkracht verminderde met resp. 59, 40 en 13%, terwijl tenslotte bij de groep kantoorbedienden en arbeiders (gemiddeld inkomen \$ 3400) de koopkracht zelfs vermeerderde met 3%.

Een en ander is het gevolg van de sterk verhoogde belastingen, die ook in Amerika sterk progressief zijn, en van de stijging van de prijzen.

Ook in Nederland zien we dit verschijnsel. Uit een onderzoek bleek dat de levensstandaard van de categorieën beamten-personeel, wier bruto salarissen in 1940 beliepen van f 4000.— tot f 12.000. medio 1948 was gedaald met percentage oplopend van 25% voor de laagste groep tot ca. 45% voor de hoogste groep. Ook hier zijn de oorzaken het achterblijven van geldinkomens bij de prijsstijgingen en de aanzienlijke verzwaarde belastingdruk.

Een enquête van het Centraal Sociaal Werkgeversverbond wees het volgende uit: onderscheiden zijn 6 inkomenscategorieën, waarvan de vooroorlogse bruto salarissen resp. 4. 6. 8. 10. 12. en 15 mille bedroegen. De index-cijfers van het gezinsverbruik voor deze groepen waren bij 1939/40 = 100 in 1948 resp. 75. 68. 63. 58½. 54. en 48½ en in 1951 70. 63½. 58. 54. 50 en 44½.

Het peil van de reële inkomens, dus de levensstandaard is gedaald t.o.v. de vooroorlogse toestand met 30% voor de laagste groep tot 55% voor de hoogste.

De omvang van deze inkomensnivellering blijft een punt, dat door het centrale beleid op het terrein van de salarispolitiek en door de ondernemers zelf onder de ogen moet worden gezien.

B a VII - 2

Tijdschrift voor Efficiënte Bedrijfsorganisatie, Juni 1952

The need for scientific method in time study

Bruckart, Professor R. F. — Men verweet de tijdstudie in een eerder stadium dat zij zich weinig ontwikkeld had, dat zij weinig wetenschappelijk te werk ging en haar methoden niet genoeg perfectioneerde wat betreft precisie en eenvormigheid. Schrijver vraagt zich af, in hoeverre dit in de laatste jaren is veranderd, en concludeert van niet. Bij het stellen van de maatstaf voor de tijdstudie kent men 2 typen van methoden: de percentage- of 100% methode en de 60 of Bedaux-methode.

Bij de percentage-methode geeft de tijdstudie-ingenieur voor de prestatie een waardering met intervallen van 5% en bij de Bedaux-methode met intervallen van 8⅓%. Dit houdt echter niet in dat deze intervallen de graad van nauwkeurigheid bepalen. Voor dezelfde handelingen wijken de waarderingen van verschillende analisten soms meer dan één interval af. Elke „deskundige” op dit gebied heeft zijn eigen „standaarden”. Schrijver ziet geen oplossing voor het vraagstuk in het gebruik van wiskundige methoden, daar de tijdstudie heeft te maken met mensen en daardoor altijd een subjectieve beoordeling zal inhouden, ook al werkt men met schijnbaar „objectieve” statistische parameters.

Het is echter toch noodzakelijk om de tijdstudie een wetenschappelijke basis te geven, waarbij het nodig is om door waarneming verschillende typen van werkzaamheden te onderscheiden, al naar de snelheid van beweging, de bewegingsvrijheid, de lichamelijke eisen, de duur van de cyclus etc. Dan moet worden verklaard, op welke wijze deze factoren de arbeidstijd beïnvloeden. Pas op grond hiervan kan een voorspelling worden gedaan omtrent de nodige uitvoeringstijd onder bepaalde omstandigheden en kan men een vergelijking trekken tussen de voorspelde en de werkelijke tijden. Op deze wijze zal het mogelijk worden om de tijdstudie uit het moeras van onwetenschappelijkheid te verheffen.

B a VII - 5

The Time Study Engineer Maart 1952

De la hiérarchie naturelle des fonctions

Dor, L. — De werkclassificatie is gebaseerd op de veronderstelling, dat er een natuurlijke rangorde van functies is. Met terzijdestelling van de individuele lonen en omstandigheden bestudeert zij de functies, welke gedefinieerd worden op basis van de aan de uitoefening te stellen — nauwkeurig omschreven — eisen.

Bij een proef waarbij 17 functies in een bepaalde industrie werden gekozen om na te gaan hoe deze in verschillende landen gewaardeerd werden, bleek inderdaad, dat de 12 verschillende systemen in 7 landen alle tot een gelijke rangorde leidden. Dit is van groot belang: we kunnen constateren, dat de rangorde van functies een gegeven is dat zich zowel aan de ondernemer als aan de arbeiders voordoet; iedere inbreuk op de „natuurlijke” rangorde zal vroeg of laat hersteld moeten worden. Het is de belangrijkste verdienste van de werkclassificatie dat zij ons hierbij het juiste instrument verschaft.

B a VII - 5

Organisation Scientifique April 1952